

Tropische trol, snoktorrentijd of dolle koe: in Itak kan het allemaal

THEATER

Itak door De PaardenKathedraal. Tekst en regie: Peter de Graef. In: Stadsschouwburg, Utrecht. Tournee.

'Verboden onder de 8', staat er dreigend op het affiche. En de bebloede man die op de vloer ligt terwijl het publiek binnenkomt, voerspelt weinig goeds. Hij staat op, schreeuwt, en zodra zijn tegenspeler verschijnt, een vriendelijk meneertje, vertelt hij hortend en stotend over een schietpartij.

Zo begint *Itak*, een bizar en gril- lig verhaal, verteld en gespeeld door twee acteurs. Theatermaker Peter de Graef, die twee seizoenen terug verraste met de solo *Ombat*, komt nu opnieuw met zo'n meeslepende vertelling. De Graef zelf is Itak, een jongen die opgroeide in de paradijselijke omgeving van het Braziliaanse oerwoud.

Door een list van een demon verandert hij ongewild in een moorde- naar. Hij vlucht en komt terecht in het Westen, in een metrostation. Maar hij meent in de onderwereld te zijn beland waar een enorme wurm hem verslindt. Intussen heb- ben we kennisgemaakt met Itaks tegenvoeter Waltertje, een kind dat de sporen uit de westerse wereld zichtbaar met zich meedraagt.

De twee jongens raken bevriend, om even later als vijanden tegen- over elkaar te staan. Er is sprake van een familiebedrijf van sluip- moordenaars en van een indruk-

wekkend verbeelde massamoord in een stadion. Maar net als in een sprookje voor het slapen gaan, wordt alle wreedheid ingebed in een veilig kader. Het verhaal eindigt waar het begon: Itak wordt liefde- rijk in bed gestopt.

De duizelingwekkende reeks avonturen heeft iets weg van een film als *Indiana Jones*. Grappen, symbolen en verwijzingen naar de realiteit dwarrelen er doorheen. Grote thema's als geweld, de natuur of de dood zijn ingenieus door de voorstelling geweven. Als toeschou- wer schiet je voortdurend heen en weer tussen verbazing, dolle pret en ontroering. Dat komt door het ori- ginele verhaal, maar ook door het voortreffelijke spel.

Peter de Graef, met zijn merk- waardig schorre stem en wendbare lijf, speelt met zo'n intensiteit, dat je nieuwsgierig bent naar alles wat hij doet of zegt. Tegenspeler Robert van Leeuwen is tegenpool en tegen- wicht tegelijk. Tegenover De Graefs beweeglijkheid vormt hij een vol- maakt rustpunt.

De kloof tussen de twee werelden van Itak en Waltertje is terug te vinden in de vormgeving. De televi- sieschermen - westerse technolo- gie - waarop de gewelddadigheden zich afspelen, contrasteren met het ongekunstelde spel. De acteurs schromen niet een blonde pruik, een hoedje of zwart plakband als snor te gebruiken. Compleet maffe scènes en gevoelige fragmenten wis-

selen elkaar af. Het kan allemaal.

De productie beweegt zich op zo- veel niveaus dat kinderen en vol- wassenen er totaal verschillende dingen uit zullen halen. Wat te den- ken van de Wahuki's, de stam waar- toe Itak behoort, die nooit uitster- ven omdat er voor iedere dode on- middellijk een nieuw kind wordt ge- boren? Maar als er iemand sterft door geweld, wordt de Wahuki niet vervangen.

Op onnavolgbare wijze scheert De Graef telkens langs de valkuilen van het moralisme, terwijl hij geen belangrijk onderwerp mijdt. Elk kind zal hij in verrukking brengen met zijn terloopse uitweidingen over de dolle koe, de tropische trol of de snoktorrentijd, een snoepfes- tijn waar geen einde aan komt.

Zolang er theatermakers zijn met zo'n tomeloze fantasie als Peter de Graef, is toneel de moeite waard. *Itak* is zo'n zeldzame voorstelling die je verzoent met het bestaan.

Marian Buijs

VOLLESTRIJKANT
1 OKTOBER 96